

(agenda i crònica)

Venècia, de novembre a desembre

Exposició: Venècia, ciutat industrial. Els establiments productius al centre històric el segle XIX.

Organitzada per l'Ajuntament de Venècia, tracta de la història dels processos industrials venecians. És oberta al públic al Palasport dell'Arsenale, a l'Ala Napoleònica, plaça San Marcò.

València, del 15 al 17 de desembre

Simposi internacional sobre els "Factors en la difusió de la ciència a través de les fronteres culturals".

L'organització és a càrrec de la Universitat de València, la Fundació Juan March i el PAREX. Hi intervindran: Thomas F. Glick (Universitat de Boston), Víctor Navarro (Universitat de València), Marcel Roche (Instituto Venezolano de Investigaciones Científicas), Robin Price (Institut per a la Història de la Medicina de Londres), Giuliano Pancaldi (Universitat de Bolonya), Lothar Burchardt (Universitat de Constança), Anne Marcovich (Escola dels Alts Estudis en Ciències Socials de París), José M. López Piñero i Francesc Bujosa i Maria Luz Terrada (Universitat de València).

València, 20 de desembre
Primera reunió de la Societat Espanyola d'Epidemiologia

Fundada a Barcelona el desembre del 1979, la societat es reuneix per tractar de la "Vigilància epidemiològica de les malalties transmissibles" i "Els factors de risc en les malalties cròniques"

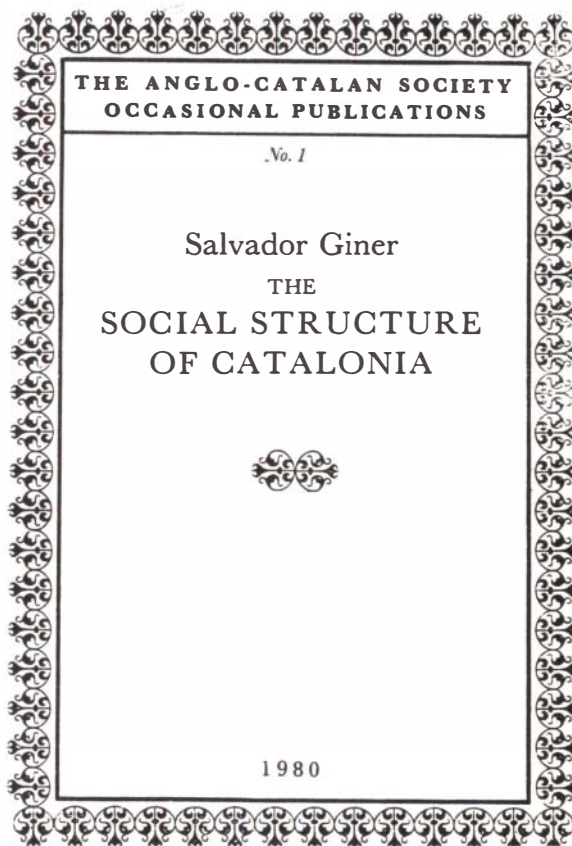
Barcelona, 13 de desembre
Estat actual de les recerques d'betèròcers a les Guílleries

Es tracta de l'onzena sessió científica de la Societat Catalana de Lepidopterologia. La conferència és a càrrec de J.J. Pérez i DeGregorio. Tindrà lloc al Museu de Zoologia, a les 16 h.

Premi Pau Vila de Geografia

El convoca l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona. Hi poden optar els autors de guies o de manuals que es proposin el coneixement del medi geogràfic d'una escola o un conjunt d'escoles. Així mateix, hi poden optar les escoles que presentin un recull d'experiències sobre el mateix camp. Els originals s'han de presentar per duplicat abans del 31 de desembre d'enguany. El premi, dotat amb cent mil pessetes, es lliurarà el març del 1981.

LES ACTIVITATS DE L'ANGLO-CATALAN SOCIETY

L'Associació Anglo-catalana de la Gran Bretanya (l'Anglo-Catalan Society) ha celebrat enguany la seva vint-i-sisena reunió anual, a la Universitat de Cambridge, els dies 26 a 28 de setembre. Fa més d'un quart de segle, doncs, que aquesta associació d'estudiosos de la cultura dels Països Catalans es reuneix per bescanviar idees i presentar treballs científics i literaris sobre el nostre àmbit cultural. El marc de la reunió ha estat el Fitzwilliam College, d'on és professor un dels membres més actius de l'ACS, el doctor Geoffrey Walker. Durant els darrers anys les activitats de

l'ACS s'han obert molt, en el sentit que als temes inicials d'antany, que solien ésser sobretot de caire literari o filològic, s'han afegit d'altres activitats de recerca, com ara les sociològiques, les econòmiques i les geogràfiques. Això ha estat complementat darrerament amb la presentació de films catalans i de música catalana. En aquest darrer camp destacà la presentació per la musicòloga Tessa Knighton d'una sèrie d'obres de compositors catalans dels segles XV i XVI, transcrits per ella dels arxius barcelonins i napolitans i cantats i tocats (amb instruments de l'època) per una coral i orquestra de la Universitat de Cambridge.

Entre els treballs presentats als nombrosos assistents a la reunió de tres dies hom pot destacar els següents: l'estudi de la senyora R. Humble sobre la cartografia catalana de la Vall d'Aran; l'estudi de Jacqueline Rees sobre els problemes de supervivència i recuperació lingüística del català avui, realitzat sobre materials recollits a Barcelona els darrers mesos; la intervenció de Josep Roca i Pons, catedràtic de lingüística a la Universitat d'Indiana (i president de la North-American Catalan Society), sobre la simplificació de la gramàtica de la llengua catalana per al seu ensenyament a les escoles; la presentació d'un conjunt de poemes inèdits de Pere Quart, per gentilesa expressa del poeta, per part de Toni Turull, professor de la Universitat de Bristol; i, finalment, les reflexions sobre el restabliment de la Generalitat que féu el professor Josep Maria Bricall, de la Universitat de Barcelona. Aquestes tingueren força interès perquè el conferenciant hi barrejà les seves experiències personals durant el seu pas pel govern pre-autonòmic amb interessants observacions crítiques sobre el que cal fer i el que hom pot fer per a continuar endavant la recuperació col·lectiva de les entitats públiques catalanes, així com per

a refer el país en general. Fóra interessant que el professor Bricall posés per escrit el que digué a Cambridge.

L'ACS vol celebrar la seva majoritat (segons el dret català, com se sap, aquesta s'escau als vint-i-cinc anys!) amb la publicació de materials. Sota el disseny de Joan Gili, president d'honor de l'associació, i gran professional de la feina editorial i d'arts gràfiques, i la coordinació del doctor Alan Yates, de la Universitat de Sheffield, comença a sortir una sèrie de publicacions. Hom n'espera una cada any, en forma d'assaig breu. La primera és l'estudi de Salvador Giner *The Social Structure of Catalonia*, que consisteix en una reflexió crítica sobre la societat catalana i les seves peculiaritats. (Les comandes per a les publicacions de l'ACS poden fer-se al doctor Alan Yates, Hispanic Studies, The University, Sheffield, S10 2TN, Anglaterra). Hom espera l'aparició de treballs sobre arquitectura catalana moderna, literatura, ciència i art. Durant el segon dia del congrés els assistents foren visitats per un nombrós grup de catalans pertanyents a l'organització Xarxa Cultural, amb els quals compartiren un àpat de germanor al Fitzwilliam College.

(Salvador Giner)

UN CONGRÉS INTERNACIONAL D'HISTÒRIA I SOCIOLOGIA DE LA CIÈNCIA A VALÈNCIA

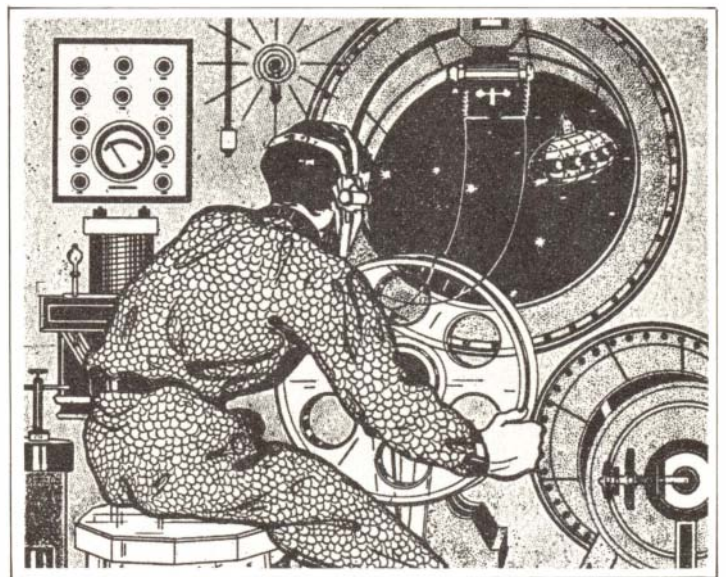
L'interès creixent vers els estudis socials sobre la ciència i els estudis sobre política científica és una conseqüència derivada, en gran mesura, dels profunds canvis experimentats per la investigació científica i les seves relacions amb els poders militar, econòmic i polític, fonamentalment a partir de la segona Guerra Mundial. Així mateix, i en relació amb això, com a factors coadjuvants, caldria assenyalar-hi l'enorme creixement quantitatiu de la ciència (l'emergència de la *big science*), els nous problemes de comunicació científica i els canvis qualitius dins la seva estructura interna (disciplinar i subdisciplinar) i organitzacional (institucions de la *big science*, la producció de la ciència com un treball assalariat).

A mitjan decada dels seixanta, l'esmentat interès començà a materialitzar-se en institucions especialment dedicades a aquest nou camp d'estudis. D'aleshores ençà, en diverses universitats d'Europa i Amèrica han sorgit programes d'investigació, departaments i instituts orientats cap a l'estudi de la ciència, la tecnologia i la societat i llurs relacions mútues. A més a més, en l'àmbit nacional, diversos investigadors s'han organitzat en grups informals, seccions o societats. En l'espai internacional, de la International Sociological Association ha sorgit un comitè dedicat a la sociologia de la ciència. Per altra banda en el XIII Congrés Internacional de la Història de la Ciència, celebrat a Moscou el 1971, es va formar la International Council for Science Policy Studies.

En aquest àmbit de projectes i activitats, el programa PAREX (contracció de París - Sussex) fou creat el 1970, sobre una base franco-britànica, amb el fi d'establir una col·laboració continuada entre els investigadors d'arreu d'Europa especialitzats en la sociologia de la ciència, la història social de la ciència i la política científica. Les seves activitats estan coordinades per un comitè integrat a hores d'ara per Gérard Lemaine (EHESS, París), Wolf Lepenies (Freie Universität, Berlín), Roy MacLeod (University of London), Michael Mulkey (University of York), Arie Rip (Rijksuniversiteit te Leiden), Claire Salomon-Bayet (CNRS, París) i Peter Weingart (Universität Bielefeld).

of Mathematics in the 19th Century" (Regensburg, 1976); "Crise de la Science dans les Sociétés européennes" (Brusselles, 1977), etc.

Enguany, els dies 15 i 17 de desembre i organitzat pel programa PAREX i la càtedra d'història de la medicina de la Universitat de València, sota els auspicis de la Universitat de València i la Fundació Joan March, tindrà lloc a la ciutat de València un simposi internacional dedicat al tema "Factors en la difusió de la ciència a través de les fronteres culturals". Hi participen onze professors llegint comunicacions en relació amb l'esmentat tema; algunes d'elles són dedicades a la difusió i la transmissió de les idees científiques a Espanya i a l'Amèrica Llatina. Així el professor

PAREX organitza cada any reunions de treball centrades en temes particulars i serveix de suport a projectes d'investigació comparativa. Els treballs dels seus membres apareixen regularment en les revistes "Social Studies of Science" (Londres) i "Informations sur les Sciences Sociales" (París). PAREX publica també un butlletí informatiu semestral ("PAREX Informations") de les seves activitats, que inclou el calendari de reunions, informació sobre elles, informes sobre treballs en curs, possibilitats d'intercanvi i ajut als investigadors... Entre els temes tractats fins avui dia en les reunions organitzades pel programa PAREX, figuren: "Naissance des nouvelles disciplines: conditions cognitives et sociales" (París, 1973); "Methodology in the Sociology of Science" (University of York, 1974); "Finalization in Science" (Max Plank Institut, Starnberg, 1974); "Science and Higher Education: Comparative studies of elits and institutions in Europe, 1850-1914" (París, 1975); "The social context

Thomas F. Glick (Boston University) parlarà sobre: "Scientific Communication and Cultural Boundaries: Darwin, Freud and Einstein in Spain"; el doctor Víctor Navarro Brotons (Centre de Documentació i Informàtica Biomèdica, Universitat de València), sobre "The Assimilation of the Scientific Revolution in Spain in the field of Physics, Mathematics and Astronomy"; el professor Marcel Roche (Dto. de Estudio de la Ciencia, Instituto Venezolano de Investigaciones Científicas, Caracas), sobre "Spain and Spanish Scientific Institutions in Spanish America"; el professor J. M. López Piñero i el professor Francesc Bujosa (càtedra d'història de la medicina, Universitat de València), sobre: "Spain as a Producer and Consumer of International Scientific Literature in the 16th Century" i la professora María Luz Terrada (Centre de Documentació i Informàtica Biomèdica, Universitat de València), sobre: "Spain as a Producer and Consumer of International Scientific Literature Today".

(Víctor Navarro)

ELS PREMIS OCTUBRE

Els dies 23 al 26 d'octubre d'enguany el País Valencià esdevingué el centre cultural dels Països Catalans. L'adjudicació dels premis Octubre fou acompanyada d'un conjunt d'actes culturals en els quals han participat diversos representants dels ambients científics i literaris dels Països Catalans. El dia 23 s'iniciaren els actes amb la presentació a la facultat de ciències de la nostra revista, seguida d'una conferència de l'il·lustre científic valencià Alfred Giner Sorolla sobre "Quimioteràpia experimental del càncer". Giner Sorolla és cap del Drug Development Laboratory a l'Sloan Kettering Institute for Cancer Research de Nova York. Finalment Josep Maria de Segarra Obiols, cap del departament de neuropatologia del Veterinari Hospital de Boston, parlà de "Cervell, consciència i món físic" a la Reial Societat Econòmica d'Amics del País.

El dia següent, a la facultat de filosofia, Josep Maria Castellet, president de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, parlà de "Sociologia de la literatura catalana". Al mateix lloc, al vespre, hi hagué un debat sobre literatura catalana actual amb la participació de Maria Aurèlia Capmany, Josep M. Castellet, Víctor Mora, Joan Oleza, Jaume Pérez, Jaume Pont, Montserrat Roig i Jaume Vidal Alcover. A la nit, al Centre Escolar i Mercantil, Miquel Porter-Moix parlà del "Salvament del patrimoni cinematogràfic" i es féu la projecció de diverses pel·lícules.

Dissabte hi hagué la presentació del PEN Club Català i una reunió del Club Ramon Muntaner. En el primer acte, Maria Aurèlia Capmany, Alex Broch i Joan Rendé explicaren la trajectòria del PEN Club des de la seva creació abans de la guerra civil. Es féu una crida a la participació d'escriptors valencians de cara a enfortir les activitats de l'entitat. A la reunió del

Club Ramon Muntaner, presidida per Miquel Tarradell, després d'una anàlisi de la situació de la llengua i la cultura catalanes al País Valencià, es féu pública una resolució on es diu que "els Països Catalans són una expressió dels lligams històrics i la unitat de la llengua i la cultura que ens és comuna. Així mateix, són una proposta del sentit que pot tenir aquesta innegable realitat de cara al futur, la qual només es pot s'ha de resoldre per mètodes democràtics." El mateix dissabte es projectà al Centre Escolar i Mercantil la pel·lícula de Joan Vegara i Alfred Ramos *Carles Salvador: elogi d'un xiprer*.

Els actes es cloqueren el dilluns, 27 d'octubre, amb una conferència d'Alexandre Cirici Pellicer, president de l'Associació Internacional de Crítics d'Art, sobre "L'art mundial de 1968 a l'actualitat", celebrada a la facultat de filosofia. Quant al resultat dels tres premis en litigi: l'Andromina de narrativa fou per a *Honorable mister R*, d'Ignasi Riera. El premi de poesia Vicent Andrés Estellés fou concedit a *Distàncies* de Pere Rovira. El premi d'assaig Joan Fuster fou, per tercer any consecutiu, declarat desert.

(ciència) vol felicitar públicament els organitzadors dels novens premis Octubre per l'esforç i l'excel·lent organització d'aquestes importants jornades culturals, que s'han convertit en una important mostra de caire lingüístic i cultural. El nostre agraïment també per haver fet possible, en el marc dels actes culturals dels premis Octubre, la presentació a València de la nostra revista; i, finalment, voldríem adreçar una crida pública als científics dels Països Catalans per animar-los a participar en el premi Joan Fuster d'assaig per al 1981 amb originals inèdits sobre temes de caràcter científic o tecnològic. Les obres aspirants a aquest premi hauran de ser presentades a la llibreria Tres i Quatre, carrer Pérez Bayer, 7, València, abans del 15 de set-

embre del 1981.

Per cloure aquesta crònica, donat el seu interès reproduïm íntegrament el discurs de Joan Fuster en l'acte de lliurament dels premis. *Paraules de Joan Fuster* "Les meves paraules d'aquesta nit seran particularment breus. I no per falta de tema, és clar. Per desgràcia, la situació valenciana actual, i més en concret la relacionada amb la cultura, donaria peu a comentaris amargs o sarcàstics, que no vull fer en veu alta perquè sé que la majoria de vosaltres ja us els heu fet. Hem assistit a una sèrie d'operacions deliberadament insidioses contra l'idioma, enfront de les quals no s'han alçat tantes ni tan clares respostes com hauria calgut, no sé si per negligència o per timidesa, potser per manca de convicció en sectors que hi estaven obligats. Però el cas és que la barrabassada que s'intenta, exigia de tots nosaltres una reacció més decidida, més eficaç, més rotunda. Hi ha hagut excepcions, i ben honorables. Eren suficients? Han trobat la ressonància militant de què eren mereixedores? O és que hem perdut la noció del pe-

rrill?" "He dit que la maniobra va 'contra l'idioma'. Podríem dir-ne també 'contra la unitat de l'idioma'. Tanmateix, la 'unitat de l'idioma', mentre hi haja algú que el parli i tinga consciència de parlar-lo, no quedarà mai a la mercè d'una ortografia grotesca ni de la ignorància vociferant d'un grup de paranoides, per més recursos de què disposen o més agressivitat que manifesten. La 'unitat de l'idioma' és un fet objectiu, i ells mateixos, a la seva manera, la confirmen només en obrir la boca. Parlar 'en valencià' és parlar 'en català', els agrada o no: la fauna que s'autoanomena 'anticatalanista', quan parla 'en valencià' —que no és sempre, ni tan sols sovint—, està parlant 'en català', encara que no ho vulga o no ho sàpiga. El problema és tot un altre. El problema és que volen ofegar el 'valencià', tracten d'extirpar-lo, de matar-lo, de postergar-lo definitivament a la condició de patuès insalvable, prolongant així una tàctica multiseccular de la nostra classe dominant.

"La història, naturalment, no és nova. I és la història d'una 'mala fe' absoluta, tradicional, que juga amb la passivitat i amb la ingenuïtat d'unes capes populars ja malformades pel franquisme. L'estratègia consisteix a crear un confusionisme infame, en el qual no creuen ni ells mateixos que el provoquen. ¿Qui no recorda que, entre els instigadors de la campanya, hi ha persones que han participat més d'una vegada en la festa dels premis Octubre? I ací mai no hem enganyat ningú. Des del primer dia, i ja fa quasi una

dècada, un darrera l'altre, els premis Octubre han estat una límpida afirmació nacional: un acte de fidelitat a la llengua i d'esperança per a restaurar-la en tots els usos d'una 'normalitat' vàlida de cara al futur. I no solament són els premis Octubre. Afortunadament, són moltes més les iniciatives que van per aquest camí. El procés de recuperació idiomàtica, que és, també, el procés de recuperació nacional dels valencians, té els seus orígens a principi de segle, i últimament ha pres una consistència lúcida i una expansió inesperada. Amb una indignació de recursos materials escandalosa, hem aconseguit el que hem aconseguit: no encara coagular un moviment massiu que pugua imposarse per la seva exacta força democràtica, però sí una força social àmplia i voluntariosa, capaç, per fi, de resistir la campanya de 'desnacionalització' a què ens volen sotmetre. Jo no tinc costum de practicar el 'triomfalisme', no. Però pense en els temps de les catacumbes sota la segona dictadura, pense en la persecució que hem patit, pense en les dificultats no superades, i tanmateix possibles de superar. Si els polítics valencians avui podem plantejar unes reivindicacions 'autonòmiques' és gràcies a això.

"No entraré ni eixiré en les perplexitats dels polítics. Ací no. Però si els nostres polítics es deixen embolicar —i quan dic els 'nostres' accepteu-me cautelosa-ment el possessiu—, si els nostres polítics, dic, es deixen embolicar pels 'altres' polítics, la primera víctima podria ser la llengua. I per aquí no passarem. Si ens forcen a la insolència, insolència tindran. I si, al capdavant, es fan còmplices, per ànsia de 'pactar', d'una humiliació més infligida al poble valencià col·laborant a 'desnacionalitzar-lo', nosaltres continuarem en el nostre reduït: amb les acusacions òbvies. Tinc por que ara, el pas a fer no siga la consumació de l'antic projecte: el de convertir-nos en 'provincians' addictes i suaus. Volen reduir el 'valencià' al nivell del bable o de la fabla aragonesa, o la de l'andalús dels Quintero. Hi posaré una mica d'èmfasi: el català dels valencians és Ausiàs Marc, i és Jaume Roig, i és el *Tirant*, i és Roís de Corella... i és l'Estellés. I som tots els altres. I és el poble escampat i dialectal.

"Podria, i voldria acabar amb aquesta 'cua de peix' retòrica, i que no és gens retòrica en la intenció. Però no em sé estar d'afegir-hi alguna cosa més. L'argument que, de tant en tant, apareix a la premsa local és que hi ha 'alguns' que volen dividir els valencians. Caldria començar per preguntar-se què vol dir això. Els valencians estem dividits en clas-

ses, estem dividits ideològicament, estem dividits per les nostres decisions nacionals. I no ho estem perquè sí. Són uns antagonismes que tenen la seua raó de ser en causes profundes de la nostra societat: d'estructures i d'història. Jo sóc dels qui creuen que només hi ha una línia salvadora: la que pugui unir les aspiracions classistes —de les classes populars—, la llibertat màxima i el redreçament nacional. És una opinió privada, probablement utò-

pica. Però les evidències quotidianes ens col·loquen davant una realitat: 'ells', tots units, els mateixos, neguen les tres reivindicacions solidàriament. No en neguen una: neguen les tres. Tot s'ha de dir: és lògic que les neguen. I qui vulga entendre, que ho entenga.

"Ja us he cansat prou. I ja m'he cansat jo. El 81, si no m'erre, els premis Octubre compliran deu anys. El discurs més o menys final que sempre m'heu adjudicat,

ja podria fer-lo alguna altra bona ànima. Ha arribat l'hora de jubilar-me, i l'ocasió de l'aniversari amb números rodons facilitaria el relleu. Jo ja sóc un vellet arxivable i em fallen les forces. En una recapitulació final, no estic descontent del que he fet i del que he dit. Hi he ajudat tant com he pogut i he sabut. I trobar-vos a vosaltres ací, tants i tan entusiasmats, és per a mi la millor recompensa. No em farà ser optimista. Em costa ser optimista. Deu ser

una qüestió de les artèries, que es lignifiquen. Però tots vosaltres, i els qui com vosaltres us vau manifestar entorn del 9 d'octubre amb una decisió diàfana, amb una bandera, amb una llengua i amb una implícita il·lusió revolucionària, sereu sempre els 'meus'. No diré, per acabar, allò de '*la commedia e finita*'. No és una comèdia, sinó un drama, i probablement una tragèdia. Però sí que us dic 'adéu'. Però un 'adéu' de confiança..."

La Reial Acadèmia de Ciències sueca ha concedit, el propi passat mes d'octubre, en la seva setanta-novena edició, els premis Nobel d'enguany. En el proper número de (ciència) inclourem comentaris més extensos sobre els premis corresponents a treballs científics. Aquestes ratlles són només un avanç que vol recollir i valorar la notícia.

Els premis d'enguany són els següents: el de Medicina ha estat atorgat al veneçolà nacionalitzat nord-americà Baruj Benacerraf, al francès Jean Daudet i al nord-americà George Snell pels "seus descobriments sobre les estructures de les superfícies cel·lulars genèticament determinades que regeixen les reaccions immunològi-

ques"; el de Física ha estat atorgat als professors James W. Cronin i Val L. Fitch, ambdós nord-americans, pel "descobriments de la violació dels principis fonamentals de simetria en la desintegració dels mesons K neutres"; el de Química ha estat atorgat a tres bioquímics, els nord-americans Paul Berg i Walter Gilbert i el britànic Frederic Sanger, pels "seus estudis fonamentals en bioquímica sobre els àcids nucleics i en particular l'ADN", pel que fa al primer esmentat, i per les "seves contribucions a la determinació de les seqüències de base en els àcids nucleics" pel que fa als dos darrers.

En relació amb els comentaris concrets dels premis, volem convocar els nostres lectors a la lectura del proper número de (ciència). No voldríem, però, ometre un comentari general sobre els Nobel. Els premis, i més els Nobel, són estimulants i ajuden a continuar una tasca investigadora. Caldria, però, que algú fes un balanç crític i seriós de la trajectòria d'un premi, com els Nobel, que pel seu mateix prestigi han estat i estan sotmesos a un conjunt de pressions ben evident. Tothom cita el cas d'Einstein, a qui fou concedit el premi l'any 1921 pels seus estudis sobre l'efecte fotoelèctric (els quals, per

altra banda, eren força discutits a causa que comportaven una interpretació corpuscular de la llum). L'Acadèmia no podia aïllar-se del debat present a tot el món sobre la teoria de la relativitat.

Els Nobel apleguen, això no obstant, un conjunt de científics i d'aportacions al coneixement força representatiu de la ciència més avançada del segle XX. Els Nobel, però, no premien la ciència aplicada, la que molts cops pot contribuir a canviar la vida de les comunitats. Els Nobel no premien tampoc algunes ciències socials, com les del llenguatge o de la història, que han adquirit un pes específic prou important.

(Pere Nunci)

EL DICIONARI ETIMOLÒGIC I COMPLEMENTARI DE LA LLENGUA CATALANA, DE JOAN COROMINES

per Teresa Lloret i Juli Moll

L'inici de la publicació d'aquesta magna obra (*), primera en el seu gènere en català, que ha de constar de sis volums d'unes mil pàgines, constitueix un esdeveniment de primer ordre en el camp de la lingüística catalana i també en el de tota la romanística. Culmina tota una vida dedicada a la investigació, al costat d'altres dues grans obres, l'*Onomasticon Cataloniae* i el *Tractat de gramàtica històrica catalana*. La primera d'aquestes dues ha de constituir un monumental recull d'onomàstica i toponímia que enregistra i explica etimològicament tots els noms de persona antics i moderns utilitzats en el domini lingüístic català, així com de tots els noms de llocs, morts o vius, situats en aquest territori; **inèdita encara**, l'autor n'ha donat diversos tasts a *Estudis de toponímica catalana* (Barcino, Barcelona 1965), a *Toponímica antiga de l'alta vall de Camprodon* (a *Entre dos llenguatges*, vol. II, Curial, Barcelona 1976), etc. Quant a la segona, també

(els mots)

inèdita, n'ha publicat, per endavant, *De gramàtica històrica catalana* (a *Lleures i converses d'un filòleg*, Club Editor, Barcelona 1971), *Estudis de fonètica històrica* (a *Entre dos llenguatges*, vol. I, Curial, Barcelona 1976), etc. L'obra que comentem, diccionari etimològic amb voluntat exhaustiva, constitueix un recull lexical on els mots són donats alfabèticament, amb un joc de remissions que els agrupa per famílies de cara a llur estudi. En les entrades corresponents als mots bàsics de cada família, hom troba la definició del mot en qüestió —si cal afinar-ne el significat— o d'accepcions del mot no recollides o no prou matisades en altres reculls. Segueix la referència etimològica que l'autor considera definitiva o més acceptable. Després de registrar la

primera documentació que en té l'autor, s'entra ja en la discussió pròpiament etimològica, l'extensió de la qual depèn de la complexitat o la dificultat que presenta l'origen o la història del mot (així els mots cultes o neologismes tècnics són sovint tractats sumàriament per obvietat en l'etimologia i la formació, com és el cas d'*afes*, *agape*, *agave*, *afrodisíac*, *al·licient*, *al·lantoide*, *apoteigma*, *apoteosi*, etc., però no tan sumàriament si la seva història té algunes particularitats, o presenta variants fonètiques o formals com és el cas d'*àlgebra*, o *apoplexia*; aconsegueixen en canvi una extensió molt més gran mots d'origen obscur, com *agafar*, *barra*, pre-romans en aquest cas, o altres de formació catalana autònoma dins la Romània, com *assolir*, o mots amb gran nom-

(*) *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, per Joan Coromines (amb la col·laboració de Joseph Gulsoy i Max Cahner), volum I (A-B1), Curial Edicions Catalanes/ Caixa de Pensions "la Caixa", Barcelona 1980.